

Тема розрахована на 2 заняття

1 заняття – 1, 2 теоретичні; 1-4 завдання, 1, 2 задачі

2 заняття – 3-4 теоретичні; 3-5 задачі

ТЕМА: Набуття права власності

1. Поняття і види підстав набуття права власності. Презумпція правомірності набуття права власності.
2. Первісні підстави набуття права власності:
 - а) набуття права власності на новостворене майно та об'єкти незавершеного будівництва;
 - б) набуття права власності на перероблену річ;
 - в) привласнення загальнодоступних дарів природи;
 - г) набуття права власності на безхазяйну річ;
 - д) набуття права власності на рухому річ, від якої власник відмовився;
 - е) набуття права власності на знахідку;
 - є) набуття права власності на бездоглядну домашню тварину;
 - ж) набуття права власності на скарб;
 - з) набуття права власності за давністю володіння (набувальна давність).
3. Похідні підстави набуття права власності:
 - а) набуття права власності на підставі договору;
 - б) набуття права власності на підставі одностороннього правочину;
 - в) набуття права власності у разі приватизації державного та комунального майна;
 - г) інші похідні підстави набуття права власності.
4. Момент набуття права власності. Реєстрація права власності: порядок та правове значення.

I. Нормативно-правові акти:

1. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (1950 р.), ратифікована Законом від 17 липня 1997 р. № 475/97-ВР/ URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_004.
2. Протокол до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод від 20.03.1952 року, ратифікований Законом № 475/97-ВР (475/97-ВР) від 17.07.97 року. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/994_535.
3. Конституція України від 28 червня 1996 р. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст.141.
4. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року № 435-IV. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/435-15/print1467454189863271>.
5. Земельний кодекс України від 25 жовтня 2001 року. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2768-14>.
6. Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обмежень: Закон України від 1 липня 2004 року №1952-IV. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1952-15>.
7. Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень: постанова Кабінету Міністрів України від 25 грудня 2015 р. № 1127. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1127-2015-%D0%BF>.
8. Про охорону культурної спадщини: Закон України від 08 червня 2000 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1805-14>.
9. Про захист тварин від жорстокого поводження: Закон України від 21 лютого 2006 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3447-15#Text>.
10. Про приватизацію державного житлового фонду: Закон України від 19 червня 1992 року № 2482-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2482-12>.
11. Про приватизацію державного і комунального майна: Закон України від 18 січня 2018 року № 2269-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2269-19>.
12. Питання прийняття в експлуатацію закінчених будівництвом об'єктів: Затверджено Постановою Кабінету Міністрів України від 13 квітня 2011 року № 461. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/461-2011-%D0%BF>.
13. Деякі аспекти набуття права власності на об'єкти безхазяйного нерухомого майна: Роз'яснення Міністерства юстиції України від 13 жовтня 2011 року. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/n0065323-11>.

II. Судова практика:

1. Аналіз деяких питань застосування судами законодавства про право власності при розгляді цивільних справ: Верховний Суд України. URL: [http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/\(documents\)/1207B66D24762C1DC2257D0E004CC419](http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/(documents)/1207B66D24762C1DC2257D0E004CC419).
2. Про судову практику в справах про захист права власності та інших речових прав: постанова Пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 07.02.2014 року № 5. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/v0005740-14>.
3. Про узагальнення практики застосування судами законодавства, що регулює право приватної власності на житловий будинок: Постанова Пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, 25 вересня 2015 р. URL: http://sc.gov.ua/ua/postanovi_za_2015_rik.html.
4. Про практику застосування судами статті 376 Цивільного кодексу України (про правовий режим самочинного будівництва): Постанова Пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 30 березня 2012 року № 6. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0006740-12#Text>
5. Огляд судової практики розгляду Касаційним господарським судом у складі Верховного Суду справ у спорах щодо права власності. URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/Oglyd_vlasn.pdf
6. Постанова ВС від 14 травня 2019 року № 910/17274/17. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/82095858>
7. Судова практика у вирішенні спорів, що виникають при застосуванні Закону України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень». URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/2024_prezent/Prezentacia_Sud_prakt_derg_reestr_rech_prav.pdf
8. Постанова ВС від 15 листопада 2023 року № 916/1174/22. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/115377100>

III. Література:

1. Алгоритм дій при узаконенні самочинного будівництва. URL: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/neruhomist-ta-budivnictvo/algorithm-diy-pri-uzakonenni-samochinnogo-budivnictva.html>
2. Анпілова А.С. Добросовісність як умова набуття права власності за набувальною давністю. *Форум права*. 2018. №2. С. 14-19.
3. Блажівська Н. Є. Обмеження права власності відповідно до статті 1 Першого протоколу до конвенції про захист прав людини і основоположних свобод. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція*. 2017. Вип. 29(1). С. 120-123.
4. Дякович М. М. Спрощення порядку набуття права на землю. Практичні аспекти, проблемні питання та бачення їх вирішення // Мала енциклопедія нотаріуса. – 2010. – № 4 (52). – С. 87-93.
5. Ільків О.В. Речові права в умовах новелізації цивільного законодавства України: монографія. Рівне: О.Зень, 2021. – 456 с.
6. Ісаєв А. Право власності на гроші // *Право України*. 2021. №. 5. С. 119-134.
7. Кирилюк Д. В. Цивільно-правове регулювання іпотеки об'єктів незавершеного будівництва : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук. – Київ, 2015. – 20 с.
8. Концепція оновлення Цивільного кодексу України. Київ: Видавничий дім “АртЕк”, 2020. 128 с.
9. Косак В. М. Речові права на нерухоме майно // *Право України*. – 2014. – № 2. – С. 131-138.
10. Кот О. Деякі проблеми визнання права власності на самочинно збудоване майно. *Право України*. 2011. № 5. С. 136 – 141.
11. Левик А., Яворська О. Межі здійснення права приватної власності на житло. *Право України*. 2001. №9.
12. Маковій В. П. Набувальна давність у цивільному праві: теорія та практика: монографія. Одеса: ОДУВС, 2014. 230 с.

13. Науково-практичний коментар до Цивільного кодексу України / За ред. В.М.Коссака. К.: Істина, 2004.
14. Право власності в Україні: Навч. посібн. / За ред. О. В. Дзери, Н. С. Кузнецової. К.: Юрінком Інтер, 2000.
15. Право власності: навчальний посібник / Харитонов Є.О., Некіт К.Г., Харитонов Є.І. Київ: Видавничий дім "Гельветика". 2018. 256 с.
16. Простибоженко Т.В. Набувальна давність як підстава набуття права власності: автореф. дис. ... канд юрид. наук. Київ. 2013. 20 с.
17. Спасибо І. Набуття права власності у цивільному праві України : автореф. дис. ... канд. Юрид. Наук : 12.00.03. К. : Наук.-дослід. ін-т приват. права і підприємництва АПрН України, 2009. 19 с.
18. Спасибо І.А. Набуття права власності: монографія. Київ: НДІ ППП, 2009. 171 с.
19. Стаценко І. Підстави набуття прав на нерухоме майно за набувальною давністю. *Підприємство, господарство і право*. 2018. №8. С. 44-48.
20. Ткаченко В. Щодо особливостей виникнення права власності на об'єкти самочинного будівництва. *Підприємство, господарство і право*. 2018. №12. С. 80-84.
21. Цікало В. І. Давність у цивільних правовідносинах: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Львів. 2004. 20 с.
22. Щербатюк О. Є. Актуальні проблеми виникнення права власності на знахідку. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право»* 2013. Вип. № 21. Ч. II. Т. I. С. 311–315.

Завдання 1.

Здійсніть класифікацію підстав набуття права власності на загальні та спеціальні.

Чи може бути підставою набуття права власності рішення суду? Наведіть приклади.

Завдання 2.

Розмежуйте правовий режим знахідки та безхазяйної речі.

Завдання 3.

Назвіть алгоритм дій для узаконення самочинного будівництва.

Чи може особа набути право власності на самочинно збудовану будівлю за набувальною давністю?

Завдання 4.

Петренко збільшив площу квартири шляхом скління тераси без отримання на це містобудівних умов та обмежень. Чи вважається це самочинним будівництвом? Відповідь обґрунтуйте.

Задача 1.

Громадянин Кукуш знайшов у під'їзді свого будинку футляр зі скрипкою. Кукуш забрав знайдені речі додому та цього ж дня повідомив у Районний відділ Національної поліції про знахідку. Через декілька днів Кукуш відніс скрипку у підвал, оскільки у квартирі вона йому заважала. Зі впливом п'яти місяців Національною поліцією було встановлено власника скрипки та повідомлено його про знахідку. Отримавши від Кукуша скрипку, власник заявив, що оскільки вона зберігалася у підвалі, де була підвищена вологість, то скрипка вийшла з ладу і поставив вимогу про відшкодування Кукушем вартості пошкодженої скрипки.

Проаналізуйте ситуацію. Чи буде Кукуш відповідати за пошкодження скрипки?

Задача 2.

Хоменко вирішила збудувати на місці старого батьківського будинку новий. Розбираючи стару будівлю сусід Павленко, який допомагав Хоменко у будівельних роботах, знайшов під підлогою старий глечик. У ньому були заховані старовинні монети. За попередньою експертною оцінкою вартість знайденого становила 150 000 грн.

Проаналізуйте ситуацію. Чи зміниться вирішення якщо Павленко допомагав за оплату?

Задача 3.

Громадянин Лукаш придбав земельну ділянку у місті Львові для будівництва на ній індивідуального житлового будинку. Оскільки сім'я Лукаша потребувала покращення житлових умов, він вирішив не виготовляти дозвільну документацію на будівництво, а одразу розпочав будівельні роботи. Всі використані будівельні матеріали були придбані особисто Лукашем, що підтверджено відповідними чеками та квитанціями. Після завершення будівництва Лукаш вирішив оформити своє право власності на вказаний будинок та звернувся з цією метою до державного реєстратора речових прав. Останній відмовив у реєстрації права власності на будинок. Лукаш звернувся до суду із позовом про визнання за ним права власності на будинок, мотивуючи його тим, що згідно зі ст. 331 ЦК України право власності на нову річ, яка виготовлена (створена) особою, набувається нею, якщо інше не встановлено договором або законом.

Чи виникло у Лукаша право власності на будинок? Яке рішення повинен прийняти суд?

Задача 4.

Малолітній Іваненко Роман залишився без батьків, які загинули в ДТП. Над ним було встановлено опіку. Опікуном призначено тітку Турчин – сестру його померлої матері. Для здійснення своїх опікунських функцій тітка поселилася у квартиру, що належала на праві власності батькам Романа. Власного житла у неї не було. Проживши у квартирі 11 років (з 2007 р.), 10 жовтня 2018 р. Турчин звернулася до суду про визнання за нею права власності на квартиру за набувальною давністю.

Дайте правовий аналіз ситуації. Які умови набуття права власності за набувальною давністю? Які особливості набуття права власності на нерухоме майно за набувальною давністю?

Задача 5.

Подружжю Даців на праві спільної часткової власності (по $\frac{1}{2}$ ідеальній частці) належала квартира в м. Ужгород.

За договором купівлі-продажу від 23.02.2013 року Даців продав належну йому $\frac{1}{2}$ частину квартири своїй дружині Даців.

При укладенні цього договору приватним нотаріусом було перевірено належність продавцю відчужуваного майна згідно реєстру прав власності на нерухоме майно, а також встановлена відсутність жодних обмежень чи обтяжень щодо відчужуваного майна.

Після чого громадянка Даців, як одноосібний власник даної квартири відчужила її Трофимовій згідно договору купівлі-продажу від 14.06.2013 року.

У 2014 році з позовом до Трофимової та Даців звернулася громадянка Цибрух. Позивачкою на підтвердження своїх вимог пред'явлено договір дарування від 11.08.2011 року, згідно якого Даців подарував їй $\frac{1}{2}$ частину квартири. Позивачка вважала, що на підставі цього договору вона набула права власності на $\frac{1}{2}$ частини квартири, а тому Даців не мав права її відчужувати в подальшому своїй дружині.

Судом було встановлено, що договір дарування від 11.08.2011 року між Даців та Цибрух був нотаріально посвідчений, однак право власності за Цибрух зареєстровано не було.

Чи виникло у Цибрух право власності на подаровану їй Дацівим $\frac{1}{2}$ частку у праві власності на квартиру? Вирішіть спір.